

ליקוטים נפלאים פרשת ויחי

"ויהיו ימי יעקב שני חייו" (מוז, כח)

ולא כתוב "ויהיו שני יעקב" או בדומה לכך, לומר לך כי חייו של יעקב אחידים היו, בדרך אחת הלך כל שנות חייו. (הרש"ר הירש)

"ויחי יעקב בארץ מצרים" (מוז, כח)

צא ולמד, אומר רבי זלמן סורוצקין הרב של לוצק, שפרשת מיתתו של יעקב אבינו קרויה 'ויחי'. פרשת מיתתה של שרה אימנו קרויה 'חיי שרה'. כי אמנם רק אחרי מה שקרוי בפי הבריות 'מוות', רק אז מתחילים החיים האמתיים.

"אל נא תקברני במצרים" (מוז, כט)

יעקב חשש, בראותו בניו ובני בניו נאחזים במצרים (ויאחזו בה), שרואים הם בארץ זו ארץ מכורתם וברבות הימים ישכחו את מולדתם ויחליפו את הירדן ביאור מצרים. דאגה זו עוררה את יעקב בתור ראש המשפחה לחזק בלב צאצאיו את התקווה לשיבת בנים לארץ האבות. וזאת אשר אמר להם: בני, רצונכם לחיות במצרים, אני אין רצוני אפילו להיקבר בה. (הרש"ר הירש)

"ויתחזק ישראל וישב על המיטה" (מח, ב)

אמרו חז"ל, כי המבקר את החולה נוטל אחד משישים מחוליו, עוד אמרו כי דבר זה אינו אלא כאשר מבקר אותו אדם שהוא בן מזלו, אך באדם אחר אינו נוטל מחוליו כלום. כאשר היה יעקב חולה, רצו להביא לפניו את יוסף, אשר יטול אחד משישים בחוליו, שכן היה הוא היחיד בין האחים אשר היה בן מזלו של אביו וכמו שאמרו חז"ל כי היה מראה פניו דומה לשל אביו.

זהו שאומר הכתוב "ויוגד ליעקב ויאמר הנה בנך יוסף בא אליך", כדי לקחת אחד משישים שכן 'הנה' בגימטריא שישים. ואז, כאשר ביקרו יוסף, אשר היה בן מזלו, ולקח ממנו אחד משישים שבחוליו "ויתחזק ישראל", כיון שהוקלה קצת מחלתו, "וישב על המיטה", מעתה ישב רק על חמישים ותשעת חלקי החולי שנתרו לו, שכן 'המטה' בגימטריא חמישים ותשע... (הגאון מוילנא)

"האלוקים הרועה אותי מעודי עד היום הזה"

(מח, טו)

מסביר המלבי"ם, שהנהגתו של הקב"ה עם יעקב הייתה כדרך רועה צאן.

ממש כפי שרועה הצאן אינו מביט על מעשיהם והכנתם של הצאן, אם זכאים המה למרעה או לא. כן ה' יתברך רועה אותי לתת לי פרנסתי ברווח, כדי סיפוקי.

"ויברך את יוסף ויאמר האלוקים אשר התהלכו אבותי לפניו... המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים..." (מח, טו-טז)

היה הגאון מפוניבז' זי"ע תמיד משדל ואומר בדרשותיו: "הילדים הם העיקר, הדור הצעיר הוא תקוות עתידנו!" באחת הדרשות הצביע על הפסוק הנ"ל ושאל: כתוב, "ויברך את יוסף ויאמר האלוקים אשר התהלכו אבותי לפניו וכו', המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים", ולכאורה אינו מובן, פתח ברצונו לתת ברכה ליוסף וסיים "המלאך הגואל... יברך את הנערים"? היכן כאן בדיוק הברכה ליוסף עצמו? אלא, הסביר בהתרגשות, "הברכה הטובה ביותר בשביל אב יהודי היא כשבניו מבורכים"...!

"בך יברך ישראל לאמר ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה" (מח, כ)

מעלה מיוחדת מצאנו בשני האחים אפרים ומנשה. מאז בריאת העולם הייתה נופלת תדיר מחלוקת בין שני אחים. הם היו תמיד סמל לקנאה ותחרות. כך היו קין והבל, יצחק וישמעאל, יעקב ועשו, ואף יוסף ואחיו.

לא כן היה אצל אפרים ומנשה, אף שהקדים יעקב את אפרים הצעיר, והיה מקום וסיבה לשנאתו של מנשה, הרי לא עורר הדבר כל קנאה, ושני האחים חיו באחוה גמורה. כלפי מידה זו אשר התגלתה באפרים ומנשה, בירך יעקב כי בהם יברכו "ישימך אלקים כאפרים וכמנשה" אשר הצטיינו במידת האחוה, ויהיו הם סמל ומשל לכל מי שירצה לברך את בניו באהבה ורעות. (מקדש מרדכי)

"בחרבני ובקשתי" (מח, כב)

בחרבני ובקשתי - היא חכמתו ותפילתו (רש"י) מפני מה נמשלה התפילה לקשת?

אומר האדמו"ר מקוצק שכן כאשר דורך האדם את קשתו, ככל שימתח יותר את המיתר, כך יגיע החץ למרחק גדול יותר. ואף בתפילה כן, ככל שמתפלל אדם בכוונה יתירה, מעומק לבו ובדבקות, עולה התפילה גבוה יותר ויותר ובוקעת שערי רקיע. סגולתה של התפילה כמו סגולתו של החץ תלויה במידת ההשקעה.

"ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים"

(מט, א)

הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע אמר: יודעלעך' תדעו! שלפני ביאת המשיח, יחזור על עצמו הדבר שהיה בהר הכרמל, שירדה

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים

פרשת ויחי

השם, עד היכן אפוא, מגיע עונשו של העובר על ברכתו של השם יתברך, ולא כל שכן על קללתו של השם יתברך, ועל אחת כמה וכמה כשאיינו מקדש את השם כי אם מחלל את השם! (מענינה של תורה)

"כרע רבץ כאריה" (מט, ט)

זו מידתו של יהודה, שאפילו כשהוא נופל לפעמים וכורע - "כרע רבץ" - בכל זאת הריהו גיבור ואמיץ כאריה. איננו נופל לזרועות היאוש, כי אם הוא מודה בכשלון ומתנער מיד לקום, על ידי תשובה. כשם שלא היה יהודה בוש להודות במעשה תמר, ומכך נוצר המשיח... (חידושי הר"ם ז"ל)

"יששכר חמור גרם... וירא מנוחה כי טוב ואת

הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול" (מט, יד-טו)
דרשו חז"ל, הובא ברש"י הק' ויט שכמו לסבול עול התורה, ועי"ז ויהי למס עובד להורות הוראה בישראל.

אפשר לומר, מדרך העולם הרוצים להצדיק עצמם על שאינם לומדים תורה, בזה שאומרים שהת"ח אינו יודע ומכיר בתענוגי העולם הזה ועסקיו, ולכן הוא מחובשי ביהמ"ד, אבל אם היה יודע ומכיר בהם ודאי גם הוא היה הולך אחריהם.

לזה בא הכתוב ואמר "וירא מנוחה כי טוב" הוא ראה שהמנוחה היינו לישיב בביתו במנוחה מבלי להתייגע, זהו דבר טוב שהגוף נהנה מכך, "ואת הארץ כי נעמה" והוא גם ראה וידע עד כמה שתענוגות העולם נעימים ומתוקים לגוף, ואעפ"כ "ויט שכמו לסבול" את עול התורה, ולכן זכה להורות הוראה בישראל. (מרן רבינו החתם סופר זי"ע)

"וירא מנוחה כי טוב... ויט שכמו לסבול"

(מט, טו)

אימתי זוכה אדם למנוחה אמיתית, אם "ויט שכמו לסבול" כאשר נוטל הוא על עצמו שיוכל לסבול את הכל, אדם שהוא סבלן - הריהו זוכה למנוחה אמיתית. (הרה"ק מהר"י מווארקא זצ"ל)

"ויאמר אליהם יוסף אל תיראו כי התחת

אלוקים אני ואתם חשבתם עלי רעה אלוקים

חשבה לטובה" (נ, יט - כ)

בספר עשרה למאה, מבאר דברי יוסף שענה לאחיו התחת אלוקים אנכי, כי אחיו מכרו אותו וחשבו לרעה והקב"ה חשבה לטובה, ואם יוסף ירצה לנקום בהם אינו יכול, כי התחת אלוקים אני, כי רק הקב"ה יכול לעשות שמרעה יצא טובה, אבל אני בשר ודם ואם אעשה רעה מי מבטיח שיצא טובה א"כ אינו מן המידה שאנקום.

אש מן השמים לאליהו הנביא. אלא שלעתיד לבוא האש תרד לנביאי הבעל... ויצטרכו לטפס על 'קירות חלקים' כדי להחזיק עצמם באמונה!...

והוסיף ואמר: שהעצה לזה הוא "האספו ואגידה לכם" התכנסו ותעשו אגודה אחת, "את אשר יקרא אתכם" בזמן ההוא כש"יקרא" אתכם, מלשון אשר קר, כשהבעל דבר יקר אתכם, "באחרית הימים" לפני ביאת המשיח. והעצה לזה היא אחת: "האספו!!!"

דורשי רשימות מצאו חיזוק וסיוע לדברים הנ"ל מדיוק נפלא בפסוק: שהרי לפי פשוטו של מקרא שיעקב אסף את בניו ורצה לספר להם מה שיקרה בקץ הגלות, היה צריך לכתוב האספו ואגידה לכם את אשר "יקרה" ב"הא" ולא באל"ף? אין זאת אלא שהכוונה היא אמנם לקריאה ב"אלף". יעקב התכוון להגיד לבניו את הקריאה של באחרית הימים הסיסמא והדרישה של הימים ההם. וזו: "הקבצו ושמעו בני יעקב", התאגדו והתאחדו, כי התרופה המועילה ביותר לחבלי משיח היא אחדות ישראל!...

"כי באפם הרגו איש וברצונם עיקרו שור"

(מט, ו)

נאמר ברש"י: "כי באפם הרגו איש, אלו חמור ואנשי שכס וכו'. וברצונם עיקרו שור, רצו לעקור את יוסף שנקרא שור".
אומר רבי אברהם פאלאג' בשם אחד מגאוני צפת, רבי יוסף שאול, נכדו של הרב הגאון בעל ה'פתחי נדה', כאשר אדם עובר עבירה מוטב שיעשה אותה בשוגג, ללא כוונה לעבור עבירה. אולם כאשר האדם עושה מצוה, טוב שיעשה אותה עם כוונה. אלא שיש אדם שהוא ביש מזל, שהופך את היוצרות ועושה עבירות עם כוונה גדולה, ואת המצוות הוא עושה בלי שום כוונה. והנה, הריגת אנשי שכס, בגלל העבירה שעברו, הייתה בגדר מצוה. אולם איך היא נעשתה? "באפם" - עם כל הכעס, ולא בכוונה לעשות מצוה. לעומת זאת כשמכרו את יוסף - מעשה שהוא עבירה, עשו את הדבר עם כוונה: "וברצונם עיקרו-שור". זו הייתה, אפוא, הטענה כלפיהם: מדוע כך נהגתם, ש"באפם הרגו איש וברצונם עיקרו שור"? אם לא הייתה לכם ברירה אלא לעשות את הדברים הללו, לפחות הייתם הופכים את היוצרות, "באפם עיקרו שור וברצונם הרגו איש"... את יוסף הייתם מוכרים עם כעס, ואת אנשי שכס הורגים ברצון.

"לא יסור שבט מיהודה" (מט, י)

הרמב"ן אומר שלפיכך לא נתקיימה מלכות בית חשמונאי ולא נשאר מהם איש, אף על פי שקידשו את השם משום שעברו על ברכתו של יעקב "לא יסור שבט מיהודה", שהמלכות בישראל מגיעה רק לשבט יהודה והם - שהיו משבט לוי - נטלו לעצמם את המלכות.

אמר על כך רבי שמחה זיסל מקלם ז"ל: אם עונש כזה ניתן למי שעובר על ברכתו של יעקב, ואפילו בשעה שהוא מקדש את